

Cauza C-166/20**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

22 aprilie 2020

Instanța de trimitere:

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Lituania)

Data deciziei de trimitere:

8 aprilie 2020

Reclamanta:

BB

Pârâta:

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija (Ministerul Sănătății al Republicii Lituania)

Obiectul litigiului principal

Litigiu privind refuzul recunoașterii calificărilor profesionale de farmacist ale reclamantei, atunci când acestea au fost obținute în mod potențial în mai multe state membre ale Uniunii Europene

Obiectul și temeiul juridic al cererii de decizie preliminară

Interpretarea și aplicarea în prezenta cauză a Directivei 2005/36/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 7 septembrie 2005 privind recunoașterea calificărilor profesionale (denumită în continuare „Directiva 2005/36/CE”), a articolelor 45 și 49 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene (denumit în continuare „TFUE”) și a articolului 15 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”), precum și a articolului 267 alineatul (3) TFUE

Întrebările preliminare

1. Articolul 10 litera (b) din Directiva 2005/36/CE, atunci când este analizat în sensul obiectului directivei, menționat la articolul 1 din aceasta, trebuie interpretat ca fiind aplicabil într-o situație în care o persoană care nu a obținut titluri oficiale de calificare pentru care a îndeplinit în mod potențial cerințele necesare pentru obținerea calificărilor profesionale în mai multe state membre ale Uniunii Europe în loc de în unul singur? Într-o asemenea situație, în care o persoană care nu a dobândit titluri oficiale de calificare pentru care a îndeplinit în mod potențial cerințele necesare pentru obținerea calificărilor profesionale în mai multe state membre ale Uniunii Europe, în loc de în unul singur, capitolul I (Sistemul general de recunoaștere a calificărilor) al titlului III din Directiva 2005/36/CE trebuie interpretat în sensul că obligă instituția care recunoaște calificările să verifice conținutul tuturor documentelor depuse de persoana respectivă, ce pot demonstra calificările sale profesionale, precum și conformitatea acestora cu cerințele stabilite în statul membru pentru obținerea calificărilor profesionale și, dacă este necesar, să aplice măsuri compensatorii?

2. Într-o situație precum cea din speță, în care reclamanta a îndeplinit în mod potențial cerințele necesare pentru obținerea calificărilor profesionale de farmacist în sensul articolului 55 din secțiunea 7 a capitolului III din Directiva 2005/36/CE, dar acele cerințe au fost îndeplinite în mai multe state membre ale Uniunii Europene în loc de în unul singur, și, prin urmare, reclamanta nu deține titluri care atestă calificările sale profesionale astfel cum sunt stabilite la punctul 5.6.2 din anexa V la Directiva 2005/36/CE, articolele 45 și 49 TFUE și articolul 15 din cartă trebuie interpretate în sensul că obligă autoritățile competente din statul membru gazdă să verifice pregătirea profesională a reclamantei și să o compare cu pregătirea profesională cerută în statul membru gazdă, precum și să verifice conținutul documentelor depuse care pot demonstra calificările profesionale și conformitatea acestora cu cerințele prevăzute în statul membru gazdă pentru obținerea calificărilor profesionale și, dacă este necesar, să aplice măsuri compensatorii?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolele 45 alineatele (1)-(3) și articolul 49 TFUE

Articolele 15 alineatele (1) și (2) din cartă

Articolul 1, articolul 3 alineatul (1) litera (c), articolul 10 litera (b), articolele 11, 13, 14, 21, 24 și 44 și punctul 5.6.2 din anexa V la Directiva 2005/36/CE

Dispozițiile de drept național invocate

Articolul 1 alineatul (1) din Lietuvos Respublikos reglamentuojamų profesinių kvalifikacijų pripažinimo įstatymo (Legea Republicii Lituania privind

recunoașterea calificărilor profesionale reglementate), în varianta în vigoare de la 31 ianuarie 2014 (denumită în continuare „Legea”), prevede:

„1. Această lege instituie principiile și mecanismele de recunoaștere a calificărilor profesionale ale cetățenilor unui stat membru al Uniunii Europene (denumită în continuare „UE”), ai cetățenilor țărilor din Spațiul Economic European (denumit în continuare „SEE”) și ai cetățenilor Confederației Elvețiene *obținute* în UE, în SEE și în Confederația Elvețiană, instituie cooperarea administrativă și oferă garanții pentru ca persoanele care au obținut calificări profesionale *în alte state membre* să aibă aceleași drepturi ca cetățenii Republicii Lituania pentru a urma o profesie reglementată în Republica Lituania, fie cu titlu independent, fie în calitate de salariat.”

Punctul 2 al articolului 10 („Sfera sistemului general de recunoașterea a titlurilor oficiale de calificare”) din Lege prevede:

„Prevederile prezentului capitol se aplică tuturor profesiilor reglementate, cu excepția profesiilor menționate în capitolele II și III din partea a III-a din prezenta lege [și] atunci când o persoană, dintr-un motiv special și excepțional, nu îndeplinește condițiile prevăzute în respectivele capitole:

[...]

(2) medicilor care au o formare de bază, medicilor specialiști, asistenților medicali generaliști, medicilor dentiști, medicilor veterinari, moașelor, farmaciștilor și arhitecților, în cazul în care persoana nu îndeplinește condițiile de practică profesională efectivă și legală prevăzute la articolele 19, 23, 29, 33, 35, 39 și 45 din prezenta Lege”.

Ordinul nr. V-802 al Ministerului Educației și Științei din Republica Lituania din 23 iulie 2015, intitulat „Aprobarea descrierii domeniului de studiu al farmaciei” (denumit în continuare „Ordinul nr. V-802”), prevede:

„3. Programele de studiu din domeniul farmaciei pot fi urmate în centrele de învățământ superior ca studii profesionale de licență de prim ciclu sau în universități ca studii integrate.

[...]

11. Programa de studii integrate din domeniul farmaciei este dedicată cunoștințelor de bază din domeniu, la finalizarea căroră se oferă o diplomă de master în domeniu, cu obținerea calificării în domeniul farmaciei. Diploma de master în domeniul de studiu al farmaciei servește ca titlu obținut în urma pregătirii pentru a desfășura activitatea de farmacist și de cercetare științifică, precum și pentru a continua studiile universitare doctorale într-o specialitate aleasă.

[...]

14. Titlul oficial de calificare ca farmacist va atesta pregătirea urmată pentru a deveni farmacist cu o durată de cel puțin 5 ani, incluzând următoarele cerințe minime:

14.2. Patru ani de pregătire teoretică și practică în baza unui program integral într-o universitate sau într-o instituție de învățământ superior comparabilă sau sub supravegherea unei universități;

14.2. Șase luni de practică într-o farmacie deschisă publicului sau într-un spital, sub supravegherea persoanei responsabile cu activitățile de farmacist.”

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 La Universitatea din Huddersfield (Regatul Unit), reclamanta a finalizat patru ani de studii în domeniul farmaciei, iar la 18 iulie 2013 a obținut o diplomă de master în farmacie; ea a efectuat, de asemenea, o practică de șase luni într-o farmacie, care a fost evaluat pozitiv și acreditat.
- 2 În Regatul Unit, obținerea calificărilor în farmacie necesită o pregătire academică, și anume 4 ani de studiu universitari și o practică profesională de douăsprezece luni într-o farmacie. Ca urmare a unor circumstanțe personale dificile, reclamanta a trebuit să se întoarcă în Lituania, astfel încât nu și-a încheiat perioada de practică la o farmacie din Regatul Unit.
- 3 La 23 iulie 2014, Studiju kokybės vertinimo centras [Centrul de Evaluare a Calității în Învățământul Superior, Lituania] i-a emis reclamantei un certificat de recunoaștere academică a calificărilor și a decis să-i recunoască diploma ca fiind echivalentă cu o diplomă de master obținută în urma finalizării studiilor integrate de farmacie în Republica Lituania, dar cu mențiunea că certificatul nu implica recunoașterea profesională a calificărilor, deoarece o asemenea recunoaștere putea fi acordată numai de instituția autorizată, mai exact pârâta.
- 4 La 6 august 2014, reclamanta a solicitat pârâtei recunoașterea profesională a calificărilor sale. Pârâta a indicat că documentele reclamantei dovedeau pregătirea sa academică, iar nu calificările sale profesionale, și că nu era clar unde (în Lituania sau în Regatul Unit) trebuia efectuată partea de șase luni de practică rămasă.
- 5 În septembrie 2014, reclamanta a încheiat un acord de studii cu Universitatea Lituaniană pentru Științele Sănătății, în baza căruia aceasta a urmat alte 6 luni de practică în farmacie, iar la 27 mai 2015 universitatea i-a emis un certificat în acest sens.

- 6 Reclamanta a solicitat alstybinė vaistų kontrolės tarnyba [Agenția de stat pentru controlul medicamentelor, Lituania] să îi acorde licența de farmacist și a prezentat certificatul menționat. Agenția nu i-a acordat licența de farmacist pentru motivul că nu a fost prezentat niciun document care să confirme recunoașterea calificărilor profesionale în Lituania.
- 7 Ca urmare a cererii repetate a reclamantei de recunoaștere a calificărilor sale profesionale, la 24 iulie 2014 Ministerul Sănătății, prin Ordinul nr. V-902, intitulat „Recunoașterea calificărilor profesionale ale lui BB pentru a lucra ca farmacistă în Republica Lituania” (denumit în continuare „Ordinul nr. V-902”), a refuzat recunoașterea calificărilor reclamantei și a informat-o despre aceasta prin scrisoarea din 28 iulie 2017. Ordinul nr. V-902 menționa că reclamanta nu a obținut calificările profesionale de farmacist într-un stat membru al Uniunii Europene și, prin urmare, nu îi erau recunoscute calificările. Scrisoarea menționează că reclamanta nu a depus documentele necesare în vederea recunoașterii.
- 8 Pârâta a menționat de asemenea în scrisoare că autoritatea competentă din Regatul Unit i-a adus la cunoștință că reclamanta nu a îndeplinit cerințele necesare pentru obținerea calificărilor profesionale de farmacist în Regatul Unit.
- 9 Reclamanta a atacat Ordinul nr. V-902 emis de pârâtă în fața Camerei de recurs, a cărei decizii din 13 septembrie 2017 a menținut ordinul. Motivul formulat de Camera de recurs în cadrul deciziei a fost că Directiva 2005/36/CE și legea de transpunere a acesteia se aplică numai persoanelor care au obținut calificări profesionale în alt stat membru și au un titlu oficial de calificare, în timp ce reclamanta nu a îndeplinit aceste cerințe iar mecanismele compensatorii prevăzute în Directiva 2005/36/CE nu îi pot fi aplicate pentru că acestea se pot aplica numai persoanelor care au obținut o calificare profesională și a căror pregătire diferă de cea a unei profesii reglementate în statul membru gazdă.
- 10 Reclamanta a contestat decizia pârâtei și a Camerei de recurs la Vilniaus apygardos administracinis teismas [Tribunalul Administrativ Regional din Vilnius, Lituania]. Reclamanta a susținut că atât pârâta, în soluționarea problemei privind recunoașterea calificărilor profesionale, cât și Camera de recurs au acționat într-o manieră formală, fără a verifica conținutul documentelor depuse de aceasta, care îi confirmau calificările, sau conformitatea acestor documente cu cerințele pentru obținerea calificărilor profesionale de farmacist în Republica Lituania, luând în considerare numai titlurile documentelor.
- 11 Prin decizia din 27 februarie 2018, tribunalul de primă instanță a respins acțiunea reclamantei ca nefondată. Reclamanta a introdus apel împotriva acestei decizii la instanța de trimitere.

Prezentare succintă a motivelor trimiterii preliminare

Articolul 10 litera (b) din Directiva 2005/36/CE

- 12 Directiva 2005/36/CE reglementează în principal cazurile în care persoanele care au obținut calificări profesionale într-un stat membru al Uniunii Europene doresc să își desfășoare activitatea profesională în alt stat membru. Articolul 1 din Directiva 2005/36/CE prevede de asemenea că o astfel de calificare poate fi obținută în mai multe state membre.
- 13 În temeiul alineatului (1) din articolul 21 („Principiul recunoașterii automate”) din Directiva 2005/36/CE, cuprins în secțiunea I a capitolului III („Recunoașterea pe baza coordonării condițiilor minime de formare”) din titlul III, atunci când o persoană deține titluri oficiale de calificare ca farmacist, care au fost obținute în alt stat membru al Uniunii Europene și îndeplinesc condițiile minime de formare prevăzute la articolul 44 alineatul (2) din secțiunea 7 a aceluși capitol, fiecare stat membru trebuie să recunoască calificările conform principiului recunoașterii automate. Articolul 21 alineatul (6) din Directiva 2005/36/CE stabilește condițiile care trebuie îndeplinite pentru ca un stat membru să acorde unei persoane dreptul de a avea acces la profesia de farmacist și de a o exercita, mai exact dreptul de a deține un titlu oficial de calificare, menționat la punctul 5.6.2 din anexa V la Directiva 2005/36/CE, care să ateste că profesionistul respectiv a acumulat cunoștințele, aptitudinile și competențele menționate la articolele 24 alineatul (3) și 44 alineatul (3).
- 14 Articolul (10) litera (b) din Directiva 2005/36/CE prevede că dispozițiile capitolului I („Sistemul general de recunoaștere a calificărilor”) din titlul III al acestei directive se poate aplica și farmaciștilor care, dintr-un motiv special și excepțional, nu îndeplinesc condițiile de practică profesională efectivă și legală prevăzute la articolele 21 și 44 din capitolul III al titlului III.
- 15 Conform articolului 10 litera (b) din Directiva 2005/36/CE, farmaciștii care nu îndeplinesc condițiile de practică profesională trebuie să aibă o „formare de bază”.¹ Termenul „formare de bază” nu este definit de directivă și este astfel neclar. Prin urmare, instanța nu poate aprecia dacă se poate considera că reclamanta din prezenta cauză a încheiat formarea de bază. Dacă s-ar putea concluziona că reclamanta îndeplinește aceste condiții și că sistemul general de recunoaștere a calificărilor poate fi aplicat în cazul său la modul general, ar fi pertinente articolul 11 din Directiva 2005/36/CE privind nivelurile de calificare, articolul 13 privind condițiile de recunoaștere, precum și articolul 14 privind măsurile compensatorii. Aplicarea sistemului general de recunoaștere a

¹ Nota traducătorului: instanța de trimitere se bazează în mod evident pe textul directivei din lituaniană, având în vedere că versiunea în lituaniană a articolului 10 alineatul (b) poate fi interpretată în sensul în care referirea din acea prevedere la „formarea de bază” se aplică nu doar medicilor, ci, printre alții, și farmaciștilor.

calificărilor ar atribui responsabilități suplimentare instituției care recunoaște calificările.

- 16 Părțile sunt de acord că reclamanta nu a obținut un titlu de calificare ca farmacistă în niciun stat membru al Uniunii Europene, astfel cum este acesta definit la punctul 5.6.2 din anexa V la Directiva 2005/36/CE, și că, prin urmare, aceasta nu poate beneficia de principiul recunoașterii automate. Cu toate acestea, în temeiul articolului 3 alineatul (1) litera (c) din Directiva 2005/36/CE, calificările profesionale pot fi demonstrate nu numai prin titluri oficiale de calificare, ci și prin alte documente care certifică competența sau prin experiență. Din documentele depuse la dosarul cauzei rezultă că reclamanta a îndeplinit în mod efectiv în mai multe state membre cerințele pentru obținerea calificărilor profesionale ca farmacist, prevăzute la articolul 44 din Directiva 2005/36/CE, și doar ca urmare a lipsei unor prevederi legale care să reglementeze în mod expres asemenea cazuri nu i s-a emis titlul menționat care să ateste calificările profesionale de farmacist și nu poate exercita practica profesională.
- 17 În opinia instanței, reclamanta a îndeplinit cerințele pentru obținerea calificărilor profesionale de farmacist, mai exact, ea a încheiat formarea profesională de 4 ani, precum și un total de douăsprezece luni de practică în farmacii (șase luni în Regatul Unit și șase luni în Republica Lituania). Instanța este de părere că, dacă toate acele cerințe ar fi fost îndeplinite într-un singur stat membru, mai exact în Regatul Unit, reclamanta ar fi obținut titlul oficial de calificare ca farmacist, care ar fi fost recunoscut în Republica Lituania conform principiului recunoașterii automate prevăzut la articolul 21 din Directiva 2005/36/CE.
- 18 În Republica Lituania, calificările profesionale de farmacist sunt acordate la finalizarea studiilor integrate de 5 ani pe bază de program integral. Dacă dovezile prezentate în cauză sunt apreciate numai în mod formal, instanța consideră că reclamanta îndeplinește în fapt cerințele prevăzute în Ordinul nr. V-809: în primul rând, pregătirea sa academică absolvită în Regatul Unit este recunoscută în Lituania și, în al doilea rând, ea a efectuat în Lituania o practică cu durata necesară pentru a obține calificările profesionale ca farmacist.
- 19 Prin urmare, reclamanta a îndeplinit în fond cerințele necesare pentru a obține calificările profesionale ca farmacist în sensul articolului 44 din Directiva 2005/36/CE, însă acestea nu îi sunt recunoscute (nu îi sunt conferite) în statul membru gazdă doar din motive formale, mai exact, reclamanta nu deține un titlu oficial de calificare care să ateste calificările profesionale. Ea nu deține un astfel de titlu deoarece, în urma unor circumstanțe personale dificile, nu a îndeplinit cerințele necesare pentru obținerea calificărilor de farmacist într-un singur stat membru al Uniunii Europene, ci, profitând de o libertate fundamentală a Uniunii – libera circulație a persoanelor –, în două state membre ale acesteia, iar acum încearcă să exercite profesia de farmacist în unul dintre acestea, Republica Lituania.

- 20 Curtea de Justiție a interpretat prevederile sistemului general de recunoaștere (Hotărârea din 14 septembrie 2000, Hoczman, C-238/98, EU:C:2000:440, punctele 31-34, și Hotărârea din 8 iulie 1999, Fernández de Bobadilla, C-234/97, EU:C:1999:367, punctul 33); cu toate acestea, instanța nu se poate ghida după jurisprudența din cauzele citate din cauza circumstanțelor diferite (în cauzele citate, persoanele dețineau titluri care le atestau calificările profesionale).

Articolele 45 și 49 TFUE și articolul 15 din cartă

- 21 Având în vedere că aplicarea sistemului general de recunoaștere din Directiva 2005/36/CE este prevăzut numai pentru anumite cazuri, instanța ridică problema dacă, în prezenta cauză, reclamanta este îndreptățită să solicite recunoașterea calificărilor sale profesionale în temeiul articolului 45 TFUE, care consacră libera circulație a lucrătorilor, precum și în temeiul articolului 15 alineatul (1) din cartă, conform căruia orice persoană are dreptul la muncă și dreptul de a exercita o ocupație aleasă sau acceptată în mod liber, și al articolului 15 alineatul (2) din cartă, conform căruia orice cetățean al Uniunii are libertatea de a-și căuta un loc de muncă, de a lucra, de a se stabili sau de a presta servicii în orice stat membru.
- 22 Conform jurisprudenței Curții de Justiție, normele naționale care stabilesc condiții pentru obținerea calificărilor pot avea ca efect împiedicarea exercitării libertăților fundamentale menționate dacă normele naționale în cauză fac abstracție de cunoștințele și de calificările deja dobândite de persoana interesată într-un alt stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 mai 1991, Vlassopoulou, C-340/89, EU:C:1991:193, punctul 15, Hotărârea din 13 noiembrie 2003, Morgenbesser, C-313/01, EU:C:2003:612, punctul 62, și Hotărârea din 10 decembrie 2009, Pešla, C-345/08, EU:C:2009:771, punctul 36). Autoritățile statelor membre trebuie să ia în considerare toate diplomele, certificatele și alte documente justificative ale persoanei vizate, precum și experiența relevantă, atunci când compară competențele dovedite de acele documente și de acea experiență cu cunoștințele și calificările impuse de dispozițiile legale naționale (a se vedea Hotărârea Vlassopoulou, punctul 16, Hotărârea din 22 ianuarie 2002, Dreessen, C-31/00, EU:C:2002:35, punctul 24, și Hotărârea Morgenbesser, punctele 57 și 58). Această procedură de examinare comparativă trebuie să permită autorităților statului membru gazdă să se asigure în mod obiectiv că diploma străină atestă, în beneficiul titularului său, cunoștințe și calificări, dacă nu identice, cel puțin echivalente celor atestate de diploma națională. Această evaluare a echivalenței diplomei străine trebuie făcută ținând seama exclusiv de gradul cunoștințelor și al calificărilor pe care persoana în cauză se poate prezuma că le deține pe baza diplomei sale, având în vedere natura și durata studiilor și a formării practice aferente (a se vedea Hotărârea Vlassopoulou, punctul 17, Hotărârea Morgenbesser, punctul 69 și Hotărârea Pešla, punctul 39).
- 23 Astfel, chiar dacă răspunsul la prima întrebare ar fi negativ, în special ca urmare a faptului că o situație precum cea din prezenta cauză nu intră în domeniul de aplicare al Directivei 2005/36/CE întrucât reclamanta nu a obținut titluri oficiale de calificare, iar o asemenea situație nu este armonizată în legislația secundară a

Uniunii, trebuie analizat dacă reclamata ar trebui să fie îndreptățită să se bazeze în mod direct pe dispozițiile de drept primar al Uniunii. În acest caz, autoritatea competentă ar trebui, în temeiul prevederilor TFUE și ale cartei, să aprecieze formarea profesională a reclamantei și să o compare cu formarea profesională impusă în Republica Lituania și să ia în considerare experiența profesională și practica suplimentară. În cazul în care se descoperă diferențe, aceasta ar putea solicita reclamantei să compenseze acele diferențe sau să obțină experiența profesională suplimentară. În caz contrar, instanța consideră că acțiunile autorităților competente ar putea fi percepute drept un obstacol în calea exercitării libertăților fundamentale garantate de TFUE și de cartă, iar aceste acțiuni pot îngreuna implementarea lor sau o pot face total imposibilă.

DOCUMENT DE LUCRU